

üzenetét: az összetartás szükségességét. Csakhogy sokszor nagyon is távol áll ez a mű a mai rizenévesek világától. A szabadszájú, mindent a nevének nevező fiataloknak mesterkéltek a fentebbi idézethez hasonló szövegek.

A prózában is újra kellene értékelní a gyermekekhez való szólás módját, ahogy ezzel Tolnai Ottó vagy Csorba Béla próbálkozott gyermekköltészetében. Az író szóljon a mai gyerekekhez, ne saját gyermekkorához.

Ahogy nagy kérdése az írónak, hogyan forduljon a fiatal olvasókhoz, ugyanúgy a kritikus feladata sem könnyű az ifjúsági művek megítélésében, sőt jogtalan is, mert nem hozzá intézett szavakat „hallgat ki”, s még ítélkezík is fölöttük. Az igazi bíró, a gyermek-olvasó ílyesmin nem tündök, hanem vagy elolvassa a könyvet, vagy nem; de egészen biztosan nem fogja elolvasni a — kritikát.

LADÁNYI István

A MAI SZLOVÉN KÖLTÉSZET ANTOLÓGIÁJA

Hogy is állunk (Mai szlovén költők). Modern Könyvtár 499, Európa Könyvkiadó, Budapest, 1984

Az Európa Könyvkiadó Modern Könyvtár sorozatának édes kötetek közül a tavaly ősszel megjelent *Hogy is állunk* c. antológia különös figyelmet érdemel — részünkről. Azonfölül, hogy jelentős mértékben járul hozzá a legújabb szlovén költészet határon túli, magyarországi népszerűsítéséhez, hazai viszonylatban is hézagpótló kiadványnak számít, mivel nálunk még nem jelent meg hasonló, szlovén költők verseiből összeállított magyar nyelvű válogatás.

A *Hogy is állunk* — mint ezt a kötetet összeállító France Pibernik írja az utószóban — a szlovén líra legifjabb, többnyire a harvtanas évek második felétől föllépő nemzedékét kívánja bemutatni, helyet adva azoknak az alkotóknak, akik az 1973-as, Csuka Zoltán által összeállított *Csillagok és szívek* c. antológiába még nem kerültek be. Szám szerint 29 költő szerepel lapjain verseivel, születési évszámaik szerint föllállított kronologikus sorrendben. Közülük az 1939-ben született Mart Ogen és Gustav Januš a legkorosabbak, a legfiatalabb szerző pedig az 1958-as születésű (1979-ben) elhunyt Marko Pavček. A Szlovénia határain túli szlovén költészet is képviselve van benne a karintiai Gustav Januš, és a Triesztben élő Marko Kravos személyében.

„Valószínű — jegyzi meg Pibernik —, hogy a szlovén líra még soha nem volt ennyire heterogén, mint az itt bemutatásra kerülő időszakban”. S valóban, az antológia verseit olvasva sokrétű és sokszínű költészet tárul elénk, amely — Pibernik szavaival — „eltérő társadalmi, eszmei és esztétikai szinteken mozog”, s amelyet különféle irányzatok

és különböző törekvések tarkítanak: a szlovén lírai tradíció egyik ágához kötődő ludizmus, a brechti típusú szatirikus társadalombírálat, a szintaxisra és a szemiotikára építő lingvizmus, vagy az avangard és modern nyugati lírára alapozó egyéb irányzatok stb. Ami nyilván nagymértékben megnehezítette a kötetbe bekerülő költők és versek kiválasztását. Mert bár France Pibernik azt állítja, hogy „Ez az antológia semmiképp sem holmi szelekciót óhajt érvényre juttatni, csupán a szerzők mind szélesebb körét kívánja bemutatni”, nyilvánvaló tény, hogy a *Hogy is állunk* — mivel az összes szlovén költőt természetesen nem mutathatja be — mégiscsak egyfajta szelektív tevékenység eredményeként jött létre (mint egyébként minden antológia), s azt pedig, hogy melyik költő (s melyik, illetve hány versével) került bele, egyrészt az esztétikai értékét bizonyítani látszó elismertség, vagyis az irodalmi „közvélemény” megállapodott ítélete (illetve a kötet összeállítójának ehhez való igazodása), másrészt pedig a válogató szubjektív értékítéletei befolyásolták. Ez abban a rejtett, de azért észrevehető kettősségben érhető tetten, amely e kötetet jellemzi, és a bemutatott időszak — mintegy két évtizedre kiterjedő — hosszúságából ered. Ugyanis ez az antológia egyfelől irodalomtörténeti jelleggel bír, mert a szlovén líra két évtizedes fejlődésrajzát nyújtja, másfelől pedig a *kortársi*, tehát dinamikus, szüntelen alakulásában, mozgásban, bontakozásban levő szlovén költészet lehető legteljesebb, minden jellegzetes mozzanatot rögzítő s a legjellegzőbb jelenségeket bemutató pillanatképét szeretné adni. Ezt az utóbbi, szinkrón jelleget szem előtt tartva mondja Pibernik az antológiáról, hogy „azt a szelektivitást (...), melyet csak az idő múlása hozhat meg, természetesen nélkülözi”. Erre azonban ő maga cáfol rá azzal, hogy a valóban fiatal, egyelőre jórészt még csak ígéretes tehetségnek számító költőktől megkülönbözteti a már irodalomtörténeti távlatból szemlélhető, „időtálló” művekkel rendelkező alkotókat: „Az egyes költők jelenléte a kötetben nem lehet azonos terjedelmű — írja —, mert hisz néhányan már felmutatták költői világukat, míg mások éppen csak felhívták magukra a figyelmet.” (Mellesleg, a legtöbb — 15-15 — verssel az 1940-es születésű Ervin Fritz és az 1941-ben született Herman Vogel szerepelnek.)

A *Hogy is állunk* — válogatási és fordítói esetlegességei ellenére is — értékes, számunkra különösen fontos antológia, mert közel hozza a szlovén líra utóbbi, két évtizednyi fejlődési szakaszának jellemző darabjait.

NÉMETH Lehel